नोधा गौतमः। अग्निः। त्रिष्टुप्।

वह्निं यशसं विदथस्य केतुं सुप्राव्यं दूतं सद्योअर्थम्।

द्विजन्मानं रयिमिव प्रशस्तं रातिं भरद्भृगवे मातरिश्वा॥ १.०६०.०१

वह्निम्- निर्वाहकम्। यशसम्- कीर्तिमयम्। विदथस्य- यज्ञस्य। केतुम्- प्रज्ञाभूतम्। सुप्राव्यम्- शोभनरक्षकम्। दूतम्- द्योतनशक्तिबोधनाय अस्मद्दूतम्। सद्योअर्थं- शुद्धध्यानपूतमनसां सद्यो ध्येयस्यार्थज्ञापकम्। द्विजन्मानम्- द्यावापृथिव्योर्जायमानम्। रयिमिव- दानयोग्यधनमिव। प्रशस्तम्- प्रख्यातम्। रातिम्- सत्त्वप्रचुरं मनोमयं धनम्। रयिशब्देनाधिभौतिकधनं निर्दिष्टम्। रातिशब्देनाध्यात्ममिति गृह्यते पुनरुक्तिर्निवार्यते। भृगवे- तेजस्विने उपासकाय। मातरिश्वा- प्राणः। भरत्- अहरत्॥१॥

अस्य शासुरुभयासः सचन्ते हविष्मन्त उशिजो ये च मर्ताः।

दिवश्चित्पूर्वो न्यसादि होतापृच्छ्यो विश्पतिर्विक्षु वेधाः॥ १.०६०.०२

अस्य- अग्नेः। शासुः- धर्मानुशासनपरस्य। शासनम्। उभयासः- अभ्युदयनिःश्रेयसपराः। सचन्ते- सेवन्ते। ये च मर्ताः- ये मर्त्याः। हविष्मन्तः- कर्मध्यानभावनाहविष्काः। सचन्ते- ते सेवन्ते। होता- देवानामाह्वाता। आपृच्छ्यः- जिज्ञास्यः। विश्पतिः- जनपालकः। वेधाः- अनुग्रहविधायकः। पूर्वः- प्राचीनः। दिवः- चिदाकाशात्। चित्- एव अवतीर्य। विक्षु- प्रजासु। नि- नितराम्। असादि- स्थाप्यते॥२॥

तं नव्यसी हृद आ जायमानमस्मत्सुकीर्तिर्मधुजिह्वमश्याः।

यमृत्विजो वृजने मानुषासः प्रयस्वन्त आयवो जीजनन्त॥ १.०६०.०३

यम्- यमग्निम्। ऋत्विजः- यज्ञकर्तारः। मानुषासः- ज्ञानसंपन्नाः। मन ज्ञाने। आयवः- जनाः। प्रयस्वन्तः- हविष्मन्तः। वृजने- वृष्टिनिवारकशक्तिभिर्जनिते अग्निकार्यादियुद्धे। आत्मावरणशक्तिभिर्जनितयुद्धे। जीजनन्त- उत्पादयन्ति। तम्। हृदः- हृदयात्। आ जायमानम्- उत्पन्नम्। मधुजिह्वम्- मधुरमन्त्रयुक्तमग्निं सर्वभूतहितक्रतुम्। नव्यसी- अयातयामोऽगतरसो मन्त्रः। अश्याः- व्याप्नोतु ॥३॥

उशिक्पावको वसुर्मानुषेषु वरेण्यो होताधायि विक्षु।

दमूना गृहपतिर्दम आँ अग्निर्भुवद्रयिपती रयीणाम्॥ १.०६०.०४

उशिक्- कामयमानः। पावकः- चित्तशुद्धिहेतुभूतः। वसुः- चित्तवृत्तिस्तम्भकारकः। वसु स्तम्भे। मानुषेषु- मनुष्येषु। वरेण्यः- वरणीयः। होता- देवानामाह्वाता। विक्षु- प्रजासु। अधायि- स्थापितः। दमूनाः- उपासकचित्ते दमगुणवर्धकः। दान्तमना इति यास्कः। गृहपतिः- कुटुम्बपालकः। अग्निः- सर्वभूतहितक्रतुः। रयीणाम्- दानयोग्यसंपदाम्। रयिपतिः- दानपालकः। दमे- अस्मद्गृहे कुटुम्बे वा। आ भुवत्- समन्तात् भवति ॥४॥

तं त्वा वयं पतिमग्ने रयीणां प्र शंसामो मतिभिर्गोतमासः।

आशुं न वाजम्भरं मर्जयन्तः प्रातर्मक्षू धियावसुर्जगम्यात्॥ १.०६०.०५

मर्जयन्तः- चित्तशोधकाः। गोतमासः- अतिशयज्ञानसंपन्नाः। वयम्। तम्- तादृशम्। रयीणां पतिम्- दानयोग्यसंपदां पालकम्। आशुं न- प्राणप्रतीकाश्वमिव। वाजम्भरम्- संपद्धारकम्।

मतिभिः- ध्यानपूतभावनाभिः। प्र- प्रकर्षेण। शंसामः- स्तुमः। प्रातः- प्रभातकाले। मक्षु- क्षिप्रम्।

धियावसुः- धारणाप्राप्तचित्तवृत्तिस्तम्भकारकः। वसु स्तम्भे। जगम्यात्- आगच्छतु॥५॥